

УДК 82.0:81'255.2=161.3

UDC 82.0:81'255.2=161.3

МАСТАЦКІ ПЕРАКЛАД НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ Ў ВОДГУКАХ «ПРАФЕСІЙНЫХ» ЧЫТАЧОЎ

LITERARY TRANSLATION INTO BELARUSIAN IN PEER REVIEWS

Я. К. Лабоха,
*аспірант кафедры рэдакцыйна-
выдавецкіх тэхналогій БДТУ*

Ya. Labokha,
*post-graduate student of the Department of
editing and publishing technologies BSTU*

Паступіў у рэдакцыю 27.09.17.

Received on 27.09.17.

Артыкул прысвечаны аналізу рэцэпцыі мастацкіх перакладаў на беларускую мову беларускім «прафесійным» чытачом у форме водгукі. Водгукі на перакладную літаратуру друкуюцца ў беларускай перыёдыцы ў выглядзе твораў літаратурна-крытычнага жанру: аглядаў, рэцэнзій, літаратурна-крытычных артыкулаў.

Мастацкі пераклад – адзін з галоўных сродкаў «мастацкай камунікацыі» паміж рознымі культурамі, а таксама адзін са сродкаў узбагачэння нацыянальнай літаратуры. З сярэдзіны першага дзесяцігоддзя XXI ст. у Беларусі назіраецца ўздым у галіне мастацкага перакладу на беларускую мову. Творы для дзяцей і дарослых перакладаюцца з розных моў свету, як з больш распаўсюджаных (англійскай, нямецкай, польскай і інш.), так і з менш распаўсюджаных (казахскай, туркменскай, курдскай і інш.).

У артыкуле аналізуюцца колькасны (колькасць заўважаных перакладаў з розных моў) і якасны (якія літаратурна-крытычныя жанры ўжываюцца, іх адметныя рысы ў дачыненні да перакладаў) бакі рэцэпцыі мастацкіх перакладаў удзельнікамі беларускага літаратурнага працэсу.

Ключавыя словы: мастацкі пераклад, рэцэпцыя, водгук, пераклад на беларускую мову, агляд, рэцэнзія, «прафесійны» чытач, перакладная кніга.

The article concentrates on the analysis of Belarusian-language literary translations reception by Belarusian peers. Reviews on literary translations are published in periodicals in the form of works of literary criticism genres, such as digest, review, and article.

Literary translation is one of the main tools of the «art communication» between different cultures, as well as one of the tools of the national literature refinement. Since the first mid-decade of the XXI century the rise in the field of Belarusian-language literary translations has been observed in Belarus. Literary works for children as well as for adults are translated from different languages, both more widely spread, like English, German, Polish etc., and less widely spread, like Kazakh, Turkmen, Kurdish etc.

The article analyzes the quantitative (quantity of the “noticed” translations from different languages) and qualitative (what literary criticism genres are used, what their features concerning translations are) sides of literary translations reception by Belarusian literature process actors.

Keywords: literary translation, reception, book review, translation into Belarusian, digest, review, peer reader, translated book

Мастацкі пераклад з’яўляецца адным з галоўных сродкаў «мастацкай камунікацыі» паміж рознымі народамі і культурамі, да таго ж перакладная літаратура спрыяе ўзбагачэнню і развіццю літаратуры нацыянальнай, што адзначалі такія даследчыкі, як Д. Дзюрышын, Ю. Абаленская, П. Топер, Г. Адамовіч і інш. Беларуская даследчыца І. В. Шаблоўская пісала: «Пераклад як сродак міжнацыянальных узаемаадносінаў змога выконваць камплементарную (дапаўняльную) функцыю толькі тады, калі ўвядзе ў кантэкст сваёй роднай літаратуры творы розных нацый, у тым ліку і самых далёкіх, і розных мастацкіх сістэм, кірункаў, школ – ад «чыстага мастацтва» да авангарду і постмадэрнізму, якімі б экзатычнымі яны ні здаваліся» [1, с. 33]. Л. Д. Сінькова ў артыкуле «Беларуская літаратура ў параўналь-

ным вывучэнні» згадвае: «Многае хутчэй і яскравей заўважаецца ў літаратурах суседніх. Напрыклад, універсальны закон «сустрэчных плыняў» (А. М. Весялоўскі), сустрэчных памкненняў адной літаратуры да другой – прычым на хвалі цікавасці якраз да таго, чаго ў адной традыцыі назапасілася шмат, а ў другой – бракуе» [2, с. 18].

На працягу апошніх год у Беларусі адзначаецца ўздым у галіне мастацкага перакладу, дакладней, мастацкага перакладу на беларускую мову, аднак сярод навуковых даследаванняў не назіраецца такіх, якія б засяродзіліся на аналізе тэндэнцый апошніх гадоў. З нашага пункту гледжання, прадстаўляе цікавасць даследаванне ўспрыняцця мастацкіх перакладаў удзельнікамі беларускага літаратурнага працэсу: яно дазволіць ацаніць, у якой ступені перакладныя выданні былі

заўважаныя беларускім «прафесійным» чытачом (інакш кажучы, ці былі водгукі ў друку, і калі былі, то якія), адзначыць, пераклады якога кшталту выклікалі найбольшую цікавасць у прафесійным асяроддзі.

Такім чынам, **мэта** нашага артыкула – выявіць найбольш заўважаныя ў перыёдыцы (а менавіта ў друкаваных часопісах) перакладныя кнігі (творы) і аўтараў, вызначыць, якія асаблівасці былі адзначаныя «прафесійнымі» чытачамі.

Прадмет даследавання – водгукі «прафесійных» чытачоў на перакладныя мастацкія творы, якія выйшлі ў Беларусі з 2000 па 2015 гг. Водгукі на перакладную літаратуру друкуюцца ў беларускай перыёдыцы ў выглядзе твораў літаратурна-крытычнага жанру: літаратурных аглядаў, рэцэнзій, літаратурна-крытычных артыкулаў.

Для аналізу былі ўзятыя наступныя перыядычныя выданні:

- літаратурна-мастацкі і грамадска-палітычны часопіс «Полымя»;
- літаратурна-мастацкі і грамадска-палітычны часопіс «Нёман»;
- навуковы, навукова-папулярны, грамадска-палітычны і літаратурна-мастацкі часопіс «Агсхе Пачатак»;
- літаратурна-мастацкі часопіс «Всемирная литература»;
- літаратурна-мастацкі часопіс «Дзеяслоў»;
- літаратурна-мастацкі праект «Тэксты» (з 2012 г. – альманах).

За разгледжаныя намі перыяды ў беларускіх часопісах «прафесійнымі» чытачамі звярталася ўвага на асобныя выданні, перакладзеныя з наступных моў: азербайджанская, англійская, італьянская, іўрыт, казахская, кітайская, курдская, нямецкая, польская, руская, сербская, туркменская, украінская, чэшская, шведская. Такса-

ма ў поле зроку трапілі аўтарскія і тэматычныя зборнікі перакладаў з розных моў, куды ўвайшлі пераклады, акрамя згаданых, з в'етнамскай, карэйскай, нарвежскай, эстонскай, японскай і іншых не настолькі распаўсюджаных моў.

Найбольш шырока ў часопісах асвятляюцца творы **польскамоўнай** літаратуры: за 2000–2015 гг. было надрукавана 34 водгукі на 30 выданняў. Сярод аўтараў, пераклады чыіх твораў былі заўважаныя «прафесійнымі» чытачамі, ёсць нямала тых, чый лёс быў у большай ці меншай ступені звязаны з Беларуссю: Вінцэс Каратынскі, Зоф'я Манькоўская (Адам М-скі), Рышард Капусцінскі, Сяргей Пясецкі, Уладзіслаў Сыракомля, Эліза Ажэшка, Юзаф Крашэўскі. Падрабязны аналіз рэцэпцыі мастацкіх перакладаў з польскай мовы зроблены намі ў артыкуле «Мастацкія творы польскіх аўтараў у сучасным беларускім літаратурным працэсе» [3].

Водгукаў на пераклады з іншых моў значна менш (у параўнанні з водгукімі на пераклады з польскай), што адлюстравана на дыяграме (рысунак). У дыяграму не ўключаныя водгукі на адзінкавыя выданні перакладзеныя з рускай і азербайджанскай моў (у абодвух выпадках – па адным водгуку на выданне), а таксама на зборнікі, у якіх змешчаныя пераклады з розных моў.

У межах нашага артыкула мы лічым мэтазгодным дэталёва разгледзець водгукі на пераклады са шведскай, украінскай, англійскай і нямецкай моў, перакладныя выданні з якіх атрымалі больш за пяць водгукаў.

Водгукі на перакладзеныя са **шведскай** мовы творы з'яўляліся ў асноўнымі ў аглядах, тут пераважаюць сучасныя аўтары: Мікаэль Ніёмі, Катарына Фронтэнсан, Ульф Нільсан, Эва Суса, Сара Лундберг. З класікаў, што пісалі на шведскай,

Рысунак – Колькасць водгукаў на выданні, перакладзеныя з моў свету (за выключэннем польскай)

«прафесійныя» чытачы звярнулі ўвагу на пераклады твораў шведскамоўнай фінскай пісьменніцы Тувы Янсан і шведскай пісьменніцы Астрыд Ліндгрэн. У перакладах са шведскай больш за ўсё (у параўнанні з перакладамі з іншых моў) твораў для дзяцей: з усіх 11 кніг, на якія «прафесійныя» чытачы звярнулі ўвагу, толькі тры адрасаваныя дарослым (зборнік «Сучаснае шведскае апавяданне», раман М. Ніёмі «Папулярная музыка з Вітулы» і зборнік вершаў К. Фронтэнсан «Чыстая краіна»). Для дзяцей жа прапануюцца як усім добра вядомыя гісторыі пра мумітроляў (кнігі Т. Янсан «Маленькія тролі і вялікая паводка», «Камета над далінай мумітроляў», «Небяспечнае лета») і пра Піпі Доўгяпанчоха, так і новыя сучасныя гісторыі: «Снежны чалавек» Э. Сусы, «Найлепшы спявак у свеце» У. Нільсана і Э. Эрыксана і дзве гісторыі пра Віту Белую Крэску С. Лундберг.

Агляды на пераклады са шведскай мовы друкаваліся ў часопісе «Дзеяслоў» (№ 4/2009, 4/2010, 3–4/2011, 4/2013, 3–5/2014) на ўсё вышэйзгаданыя выданні, за выключэннем аповесці «Піпі Доўгяпанчоха». Умоўна можна размеркаваць агляды па наступных групам: агляды на вядомыя кнігі для дзяцей (серыя Т. Янсан пра мумітроляў), на сучасныя менш вядомыя кнігі для дзяцей і на кнігі для дарослых. У аглядах на кнігі Т. Янсан звычайна адзначаецца сам факт перакладу на беларускую мову, часам змяшчаюцца цікавыя факты пра аўтарку, без пазначэння тэматыкі ці кірунку сюжэта, што тлумачыцца вядомасцю гісторыі сярод чытачоў па рускіх перакладах ці мультфільмах. У аглядах на менш вядомыя кнігі для дзяцей звычайна падаецца інфармацыя пра серыю (усе яны выйшлі ў серыі «Каляровы ровар»), асноўную тэматыку твора, часам каротка акрэсліваецца сюжэт, што ў цэлым стварае ўяўленне пра кнігу. Агляды на кнігі для дарослых звычайна змяшчаюць дадзеныя пра аўтараў, тэматыку твораў; у аглядах да рамана М. Ніёмі і зборніка вершаў К. Фронтэнсан таксама каротка тлумачыцца іх асаблівасці.

Пераклад аповесці А. Ліндгрэн «Піпі Доўгяпанчоха» (З. Колас, 2008) атрымаў рэцэнзію ад А. Антаняна («Арге Пачатак», № 6/2008). Рэцэнзент звяртае ўвагу, што перакладчык і рэдактар здолелі перадаць нязмушанасць дзіцячай мовы, станоўча ацэньвае выкарыстанне ў выданні арыгінальных ілюстрацый, таксама адзначае неабходнасць выдання гісторыі, дзе галоўнымі героямі з'яўляюцца дзяўчынкі, бо такіх кніг мала ў беларускай літаратуры. У цэлым рэцэнзент станоўча ацэньвае выданне і выказвае спадзяванне, што кнігі А. Ліндгрэн будуць перакладацца на беларускую мову і далей.

У перакладах з **украінскай** мовы пераважаюць творы класікаў: Тараса Шаўчэнкі, Івана Франка, Лесі Українкі (пяць выданняў з васьмі), аднак таксама звяртаецца ўвага на сучасных творцаў – Юрыя Андруховіча і Аляксандра

Ірванца. Асобна ў шэрагу перакладаў стаіць зборнік «Імем няўмольным Свабоды», дзе ператвораныя па-беларуску вершы рэпрэсаваных украінскіх паэтаў.

Найбольшую увагу атрымала кніга І. Франко «**Народзе мой**» («Мастацкая літаратура», 2006) у перакладзе В. Рагойшы: яна ўвайшла ў агляд («Дзеяслоў», № 6/2006) і атрымала рэцэнзію ад М. Кенькі («Полымя», № 5/2007).

У аглядзе адзначаецца, што за паўстагоддзя ў Беларусі з'явілася толькі адна кніга І. Франко, згадваецца, творы якіх родаў туды ўвайшлі. Рэцэнзент М. Кенька грунтоўна падышоў да аналізу выдання. Напачатку ён адзначыў, што беларуска-украінскія літаратурныя сувязі перажываюць не лепшыя часы (на той час), і таму нават маленькая кніжка перакладаў І. Франко можа дапамагчы паляпшэнню сітуацыі (хаця сам па сабе зборнік – кропля ў моры творчай спадчыны І. Франко). Рэцэнзент называе перакладчыка і аўтарку прадмовы, каротка характарызуе прадмову і адзначае асаблівасці адбору твораў для выдання. Аналізуючы паэтычную частку зборніка, М. Кенька звяртаецца да асаблівасцей паэзіі І. Франко, адзначае вынаходкі перакладчыка, выказвае шкадаванне, што ў кнігу не ўвайшлі пераклады санетаў паэта-пісьменніка, якія маюць адрозную ад класічнай форму. Характарызуючы праязную частку, адзначае, што жанравая разнастайнасць прозы пісьменніка вельмі вялікая, і ў адным зборніку яе адлюстравана немагчыма. Таксама рэцэнзент звяртае ўвагу на тое, як удала выбраная на месца першага праязнага твора ў зборніку псіхалагічная навела, аналізуе сам твор і яго пераклад, пасля звяртаецца да астатніх праязных твораў і каротка іх характарызуе. Звяртаецца рэцэнзент і да драматычных твораў, якія ўвайшлі ў зборнік. Значнае месца адведзена для аналізу пасляслоўя перакладчыка.

У цэлым у аглядах (усе з часопіса «Дзеяслоў») падаецца кароткая інфармацыя пра выданне і яго змест (жанры і / ці аўтары, калі іх больш за аднаго), часам нагода выдання. У выпадку зборнікаў сучасных аўтараў таксама пазначаецца, што іх творы друкаваліся раней у «Дзеяслове». У рэцэнзіі на кнігу перакладаў Т. Шаўчэнкі «І мёртвым, і жывым, і ненароджаным...» («Мастацкая літаратура», 2014) Ю. Алейчанка асобна звярнула ўвагу на грунтоўную падрыхтоўку выдання, у тым ліку тэксталагічную, на распрацаваны апарат выдання. У рэцэнзіі на зборнік перакладаў рэпрэсаваных украінскіх паэтаў «Імем няўмольным Свабоды» (без выдавецтва, 2002) М. Скобла ўдала спалучае зварот да гісторыі, лёсаў паэтаў і ацэнку якасці перакладаў, іх уплыву на чытача.

Выключна ў аглядах (усе ў часопісе «Дзеяслоў») звяртаецца ўвага на пераклады з **англійскай** мовы твораў англійскай і амерыканскай літаратуры. У перакладах пераважаюць класікі ў розных жанрах: Чарльз Дыкенс, Эдгар По,

Оскар Уайлд, Курт Вонэгут, Артур Конан Дойл, Джон Рональд Руэл Толкін. Аднак адзначаныя таксама дзве кнігі сучаснай літаратуры: зборнік перакладаў сучаснай англійскай і амерыканскай літаратуры «Бог Скарпіён» і раман «Заўтра ёсць учора» беларускага эмігранта Кастуся Акулы. Агляды перакладаў сусветна вядомых аўтараў звычайна не надта аб'ёмныя і проста канстатуюць факт выхаду кнігі па-беларуску, аднак у выпадку зборнікаў часта таксама падаецца падрабязная інфармацыя пра змест выдання, часам прыводзяцца цытаты перакладчыкаў ці ўкладальнікаў. У аглядах да рамана К. Акулы і зборніка «Бог Скарпіён» кратка характарызуецца творы (тэматыка, напрамак сюжэту).

Водгукі на пераклады з **нямецкай** мовы звяртаюць увагу перш за ўсё на літаратуру сучасную, прычым часцей за ўсё гэта зборнікі (чатыры з пяці выданняў). Два водгукі (агляд і рэцэнзія) атрымаў зборнік **«У невядомых сусветах»** («Мастацкая літаратура», 2012). В. Слуцкі ў сваім аглядзе («Нёман», № 5/2012) адзначыў, што ў зборнік увайшлі пераклады і арыгінальныя нямецкамоўныя тэксты, што выданне выйшла ў рамках супрацоўніцтва з DAAD і ў ролі перакладчыкаў выступілі студэнты з беларускіх ВНУ. Рэцэнзія А. Аляксеева («Нёман», № 10/2012) больш дэталёва знаёміць з праектам, у рамках якога ішла праца над перакладамі. Падчас аналізу твораў, якія увайшлі ў зборнік, рэцэнзент звяртае ўвагу на разнастайнасць тэматыкі і праблематыкі, а таксама жанраў, адзначае знаходкі перакладчыкаў. Для большай часткі твораў А. Аляксееў таксама кратка пераказвае іх сюжэт. Гаворачы пра выданне ў цэлым, рэцэнзент адзначае, што цяжка чакаць цэльнасці ад такой кнігі (10 сучасных аўтараў, больш за 20 перакладчыкаў), аднак разам з тым яна дазваляе ацаніць сучасную нямецкую прозу. Што датычыцца якасці перакладаў, то, на думку А. Аляксеева, студэнты-перакладчыкі справіліся са сваёй задачай. Напрыканцы рэцэнзіі згадваюцца выкладчыкі DAAD і філолагі з Беларусі і Германіі, якія дапамагалі ў працы над перакладамі і выданнем.

Таксама «прафесійнымі» чытачамі былі адзначаныя зборнікі «кропка кропка працяжнік», раман Г. Гесэ «Сідхартха» і два зборнікі беларуска-нямецкіх і нямецка-беларускіх перакладаў «Лінія фронту» і «Лінія фронту-2».

Сярод зборнікаў, у якіх змешчаныя пераклады з розных моў, найбольшай увагай «прафесійных» чытачоў скарысталіся наступныя:

- «Гуканне паэзіі Усходу» («Рымска-каталіцкая парафія Святога Сымона і Святой Алёны», 2007): «пазыкі» Р. Барадуліна з японскай, карэйскай, кітайскай, в'етнамскай моў – рэцэнзія, агляд, крытычны артыкул;
- «Галасы з-за небакраю» («Лімарыус», 2008): анталогія сусветнай паэзіі ў беларускіх перакладах XX стагоддзя – рэцэнзія і агляд;

- «Вочы ў вочы, мыслі ў мыслі» («Кнігазбор», 2013): пераклады В. Рагойшы з украінскай, сербскай, харвацкай, баснійскай, славацкай, літоўскай, грузінскай, казахскай моў – рэцэнзія і агляд.

Агляд зборніка **«Гуканне паэзіі Усходу»** («Дзеяслоў», № 4/2007) утрымлівае інфармацыю, што ў кнігу увайшлі творы 70 аўтараў Кітая, Японіі, Карэі, В'етнама, пераствораныя Р. Барадуліным у беларускім гукавым і рытмічным гучанні. Адзначаецца, што такім чынам класічную ўсходнюю паэзію ў Беларусі яшчэ не перакладалі. Таксама звяртаецца ўвага на добрае афармленне выдання. Рэцэнзія П. Гаспадыніча («Полымя», № 7/2007) напісаная вельмі ўзнёслай мовай, рэцэнзент разважае пра становішча перакладаў з усходніх літаратур, пра творчыя здольнасці Р. Барадуліна, прыводзіць цытаты. Крытычны артыкул беларускага пісьменніка В. Тараса («Arche Пачатак», № 11/2007) тычыцца пытанняў перакладу, і спачатку аўтар разважае пра якасці, неабходныя для перакладчыка. З гэтага боку ён падыходзіць да Р. Барадуліна як перакладчыка, абгрунтоўвае сваё захапленне яго талентам: «Цуд барадулінскіх перакладаў у тым, што гэта і арганічна беларускія вершы, дзіяманты беларускай мовы, і ў той жа час Лорка ў яго застаецца Лоркам, Нэруда – Нэрудам, Мандэльштам – Мандэльштамам, паэт не падмяняе іх сабою, захоўвае іхнюю інтанацыю, манеру стылістыку, перадае, іхнія жарсці. І ўражанне такое, нібы гэта яны самі загаварылі па-беларуску. Той жа эфект і ў кнізе «Гуканне паэзіі Усходу», хоць гэта, нагадаю, не зусім пераклады, а *пазыкі*, інакш кажучы вольная інтэрпрэтацыя, трактоўка чужых вершаў, барадулінская аранжыроўка іхніх матываў» [4, с. 440]. У гэтым жа артыкуле В. Тарас прыгадвае «пазыкі» Г. Барадуліна, якія яму больш за ўсё спадабаліся, адзначае, дзе выйшла кніга.

Агляд анталогіі **«Галасы з-за небакраю»** («Дзеяслоў», № 6/2008) утрымлівае агульную інфармацыю пра выданне (з якой колькасці моў пераклады, колькі прыкладна твораў), якому даецца высокая ацэнка. Адзначаецца, што гэтая анталогія сталася працягам анталогіі беларускай паэзіі XX ст. «Краса і Сіла». У сваёй рэцэнзіі Е. Лявонава («Полымя», № 3/2005) глыбока аналізуе праблемы мастацкага перакладу ў Беларусі, згадвае асаблівасці працы перакладчыкаў у савецкія часы і ў сучаснасці, звяртаецца да розных перакладчыцкіх падыходаў, разглядае функцыі мастацкага перакладу. У цэлым рэцэнзент станоўча ацэньвае анталогію.

У аглядзе зборніка В. Рагойны **«Вочы ў вочы, мыслі ў мыслі»** («Дзеяслоў», № 2/2014) паведамляецца, што кніга з'яўляецца своеасаблівым падрахункам аўтара ў галіне перакладу паэзіі. Таксама пералічаныя мовы арыгіналаў, адзначана, што прадмову да кнігі можна палічыць майстар-класам па перакладзе.

А. Карлюкевіч пачаў сваю рэцэнзію («Нёман», № 9/2013) з пераліку дасягненняў В. Рагойшы ў галіне літаратуразнаўства (кнігі з 1968 па 1993 гг.), пералічыў некалькі першых яго перакладаў, адзначыў, што, па яго меркаванні, гэтым выданнем аўтар падсумаваў сваю работу ў якасці перакладчыка паэзіі. Гаворачы пра зборнік, рэцэнзент акрэсліў колькасць перакладзеных аўтараў (усяго 35) і мовы арыгіналаў (аснову складала ўкраінская, ёсць пераклады з сербскай, харвацкай, баснійскай, славацкай, літоўскай, грузінскай, казахскай моў). Найбольшую ўвагу А. Карлюкевіч звярнуў на пераклад верша Т. Шаўчэнкі «Запавет» (даў гістарычную даведку, на колькі моў перакладзены верш, хто перакладаў на рускую і беларускую мовы, зрабіў параўнанне перакладаў Я. Купалы і В. Рагойшы), адзначыў, што перакладчык асабліва чуллiва адносіцца да творчасці Івана Франка. Пасля рэцэнзент пералічыў украінскіх аўтараў, чые творы таксама ўвайшлі ў зборнік, і выказаў спадзяванне, што гэты зборнік выйдзе яшчэ раз і большым накладам. Пераклады з іншых моў у рэцэнзіі не разглядаліся.

Такім чынам, сярод найбольш заўважаных «прафесійнымі» чытачамі перакладных выданняў пераважаюць пераклады з польскай мовы (34 водгукі на 30 выданняў), ад пяці да дзесяці водгукі атрымалі пераклады са шведскай,

украінскай, англійскай, нямецкай, курдскай і чэшскай моў, па тры водгукі атрымалі пераклады з іўрыту, сербскай і кітайскай моў, па два – з казахскай, туркменскай і італьянскай, па адным – з азербайджанскай і рускай. Зборнікі, што ўтрымліваюць пераклады з розных моў, атрымалі ад аднаго да трох водгукі. Агляды ў цэлым маюць тэндэнцыю сцісла падаваць інфармацыю пра выданні, што абумоўлена самім жанрам. У рэцэнзіях «прафесійных» чытачы заўсёды падкрэсліваюць сувязь аўтара з Беларуссю, калі яна існуе; часцей за ўсё творы аналізуюцца з боку іх тэматыкі і праблематыкі (у рэцэнзіях на паэтычныя зборнікі таксама звяртаецца ўвага на форму), радзей закранаюцца пытанні стылістыкі. Далёка не ва ўсіх рэцэнзіях даецца ацэнка якасці перакладу, што можа быць звязана з недастатковым валоданнем мовай арыгіналу з боку рэцэнзента. Абсалютная большасць рэцэнзій – станоўчыя. Калі ў выданні ёсць недахопы, «прафесійныя» чытачы лічаць за лепшае адзначыць іх у мяккай форме.

«Прафесійныя» чытачы звярнулі ўвагу на пераклады як класічных, так і сучасных твораў, аднак у цэлым можна адзначыць большую цікавасць да сучасных (аднак разам з тым трэба заўважыць, што ў перакладах з асобных моў самі па сабе пераважаюць сучасныя творы – напрыклад, у перакладах са шведскай, чэшскай, нямецкай, іўрыта).

ЛІТАРАТУРА

1. *Шаблоўская, І. В.* Сусветная літаратура ў беларускай прасторы: Рэцэпцыя. Тыпалогія. Кантакты / І. Шаблоўская ; прадм. Г. Бутырчык. – Мінск : Радзіёла-плюс, 2007. – 304 с.
2. *Сінькова, Л. Д.* Паміж тэкстам і дыскурсам: беларуская літаратура XX–XXI стст.: гісторыя, кампаратывістыка і крытыка (літ.-крыт. артыкулы, гутаркі) / Л. Д. Сінькова. – Мінск : Паркус плюс, 2013. – 292 [3] с.
3. *Лабоха, Я. К.* Мастацкія творы польскіх аўтараў у сучасным беларускім літаратурным працесе / Я. К. Лабоха // *Acta Albaruthenica*. – Т. 17. – 2017. – С. 71–84.
4. *Тарас, В.* Цярушынкi смецця на чыстай падлозе: нататкі пра пераклад / В. Тарас // *Arche* Пачатак. – 2007. – № 11. – С. 435–445.

REFERENCES

1. *Shablouskaya, I. V.* Susvetnaya litaratura u belaruskay prastory: Retseptsyya. Typalogiya. Kantakty / I. Shablouskaya ; pradm. G. Butyrchik. – Minsk : Radyola-plyus, 2007. – 304 s.
2. *Sinkova, L. D.* Pamizh tekstam i dyskursam: belaruskaya litaratura XX–XXI stst.: gistoryya, kamparatyvistyka i krytyka (lit.-kryt. artykuly, gutarki) / L. D. Sinkova. – Minsk : Parkus plyus, 2013. – 292 [3] s.
3. *Labokha, Ya. K.* Mastatskiya tvory polskikh autarau u suchasnym belaruskim litaraturnym pratsese / Ya. K. Labokha // *Acta Albaruthenica*. – T. 17. – 2017. – S. 71–84.
4. *Taras, V.* Tsyarushynki smettsya na chystay padloze: natatki pra peraklad / V. Taras // *Atche Pachatak*. – 2007. – № 11. – S. 435–445.